

Hem för barn och unga

För en trygg, säker och meningsfull vård

SOU 2025:84

Pressträff 23 juni 2025

Socialtjänstminister Camilla Waltersson Grönvall
Kammarrättspresident Stefan Holgersson, särskild utredare

Utredningens uppdrag

- Analysera hur en ökad differentiering av vården vid HVB bättre tillgodoser barns och ungas individuella vårdbehov och rättigheter
- Analysera förutsättningarna att införa särskilda befogenheter vid HVB, bl.a. begränsning av vistelse utanför HVB, begränsning av elektronisk kommunikation, urinprovskontroll, rumsvisitation samt omhändertagande av otillåtna föremål
- Utredningen ska *inte* lämna förslag om SiS särskilda ungdomshem eller HVB för vuxna.

Barns och ungas röster

Drygt 300 enkätsvar från barn och unga. Samtal med ett tjugotal barn och unga

Endast 65 % har känt sig trygga på alla HVB de varit på

Endast 52 % tycker att alla HVB de varit på har varit bra och hjälpt dem

Personalen satt på kontoret mycket fast de visste om att vi festade och tog droger. Det här var när jag var 12. Det var då jag testade att röka heroin för första gången.

Personalen försökte inte ens ha koll på det (droger). Tycker att det är viktigt att personal kan säkerställa att det inte finns droger i folks rum vid misstanke. Annars går det ju ut över övriga ungdomars trygghet och säkerhet.

HVB var bara som förvaring. Ingen hjälp för det fanns ingen kompetens hos personalen. Bara gejmade. Lätt att få tag på droger. Ingen personal som hindrade.

Vad kan göra HVB bättre enligt barn och unga?

Föreståndare om behovet av befogenheter

Från HVB till *Hem för barn och unga*

Utredningen anser att det krävs en omfattande reform av institutionsvård för barn och unga i syfte att säkerställa en ändamålsenlig och meningsfull vård i en trygg och säker vårdmiljö. Reformen behövs även för att motverka instabilitet i vårdkedjan och stärka arbetet med att förebygga brott och andra sociala problem.

Utredningen föreslår att en ny placeringsform för barn och unga 0–20 år ska införas i socialtjänstlagen: *hem för barn och unga*.

HVB ska endast få vårda vuxna.

Hem för barn och unga

Hem för barn och föräldrar

Generella hem för barn och unga

Specialiserade hem för barn och unga

Särskilda ungdomshem (SiS)

Specialiserade hem för barn och unga

Utredning

Särskilda skyddsbehov

Integrerad vård

Skadligt bruk eller beroende

Sexuell beteendeproblematik

Kriminalitet

Hem för barn och unga

Utredningen föreslår reglering av:

- vad vården ska innehålla
- tillgången till hälso- och sjukvård
- vårdmiljön
- kompetens och bemanning
- högst sex barn eller unga ska få vårdas samtidigt
- barn under 7 år ska vårdas endast vid synnerliga skäl
- endast barn och unga inom åldersintervall om 3 år får vårdas tillsammans

Behov av en ny lag

Den nya lagen, *lagen med särskilda bestämmelser för vård vid hem för barn och unga* ska innehålla bestämmelser om det förebyggande arbetet och befogenheter för att säkerställa en trygg och säker vårdmiljö.

Huvudmannen ska säkerställa att verksamheten har rätt förutsättningar för en trygg och säker vårdmiljö, och att det bedrivs ett systematiskt arbete med att förebygga användandet av inskränkande åtgärder och andra ingrepp i barns och ungas personliga integritet.

Utredningen föreslår även införandet av vissa befogenheter vid privata och kommunala hem för barn och unga. Vissa befogenheter gäller endast för barn och unga som vårdas med tvång enligt LVU, och vissa även för barn och unga som vårdas frivilligt enligt SoL.

Befogenheter på generella och specialiserade hem för barn och unga

Socialnämnden

För den som vårdas enligt LVU

- uppmaning till regelbunden provtagning för kontroll av nykterhet och drogfrihet
- begränsning av användning av elektroniska kommunikationstjänster

Föreståndare

För den som vårdas enligt SoL eller LVU

- omhändertagande m.m. av otillåtna föremål
- kroppsvisitation vid misstanke
- rumsvisitation vid misstanke
- uppmaning till provtagning för kontroll av nykterhet och drogfrihet vid misstanke

Vid hem för barn och föräldrar får endast besluta om omhändertagande m.m. av otillåtna föremål.

Skärpta krav för tillstånd och tillsyn

Utredningen föreslår reglering av:

- tillståndsgivning ska inkludera besök i verksamheten
- tillstånd för hem för barn och unga ska gälla för fem år i taget
- ökad frekvens av IVO:s tillsyn och vad tillsynen ska omfatta

En ny placeringsform kräver att befintliga HVB ansöker om nya tillstånd och att en ny prövning ska göras för att de ska fortsätta få bedriva verksamhet för barn och unga. Vi föreslår därför övergångsbestämmelser.

Sammantaget innebär detta betydligt bättre kontrollmöjligheter av hur verksamheterna för barn och unga bedrivs.

Utredningens förslag ska huvudsakligen träda i kraft den 1 februari 2027.

Hem för barn och unga

För en trygg, säker och meningsfull vård

SOU 2025:84

Pressträff 23 juni 2025

Socialtjänstminister Camilla Waltersson Grönvall
Kammarrättspresident Stefan Holgersson, särskild utredare

